

Vraag aan je docent of je individueel moet werken of mag samenwerken.

OPDRACHT 1 Tekst lezen met aandacht voor genre en strategiegebruik

1. Lees vóór je de tekst(en) van deze week gaat lezen de uitleg.

Uitleg

Tekstgenres

Je weet natuurlijk dat teksten sterk van elkaar kunnen verschillen en dat er verschillende soorten teksten zijn.

De tekstsoort wordt vaak gedefinieerd aan de hand van het **doel van de schrijver**: informeren(d)/ uitzetten(d), overtuigen(d)/betogen(d), amuseren(d), etc. Maar ook op andere punten kunnen teksten sterk van elkaar verschillen, bijvoorbeeld qua **structuur, taalgebruik** of de **invalshoek / wijze waarop het thema benaderd wordt**.

Vaak beïnvloedt het doel (en het beoogde lezerspubliek) die andere kenmerken. Daarnaast hebben veel vakgebieden of beroepsgroepen eigen tekstgenres ontwikkeld; binnen die groep / dat gebied hebben teksten bepaalde typerende stijlkenmerken en gelden bepaalde schrijfconventies (ideeën of afspraken over ‘hoe het hoort’ en hoe een goede tekst eruitziet). Een beschouwing over een natuurkundig onderwerp ziet er bijvoorbeeld heel anders uit en ‘klinkt’ heel anders dan een filosofische beschouwing. Hetzelfde geldt voor een sollicitatiebrief en een beleidsbrief, beide vormen van zakelijke brieven.

Het is handig als je bekend bent met verschillende genres. Je herkent dan eerder het tekstdoel en de hoofdgedachte of belangrijke informatie.

2. Oriënteer je op de teksten (het zijn er twee). Beantwoord daarbij de volgende vragen:
- Wat is het gemeenschappelijke onderwerp van de twee teksten?
 - Weet je wat de aanleiding is om teksten over dit onderwerp te selecteren voor Nieuwsbegrip? (Bedenk: een Nieuwsbegriples is altijd gerelateerd aan de *actualiteit*.)
 - Schat op basis van de uiterlijke tekstkenmerken en je voorkennis van beide teksten de volgende zaken in:

	Tekst 1	Tekst 2
• Wat voor <i>soort tekst</i> is het?		
• Wie is de <i>auteur</i> ?		
• Wat is het <i>doel</i> van de tekst?		
• Wie is/zijn de <i>lezers</i> ?		
• Welk soort <i>taalgebruik</i> kun je verwachten?		
• Wat zal de <i>invalshoek op het onderwerp</i> zijn?		

3. In deze les staan verschillende leesstrategieën centraal. Het is de bedoeling dat je deze verschillende strategieën 'op een natuurlijke manier' inzet. Dat wil zeggen: door elkaar en wanneer ze je kunnen helpen om de tekst beter te begrijpen. Als je wilt kun je natuurlijk wel bewust oefenen met een (of meer) bepaalde strategie(ën).
- a) Hieronder zie je de namen van de leesstrategieën. Bedenk kort wat de **functie** (het gebruiksdoel) is van elke strategie en **hoe** je die strategie **toepast**. (Wat doe je dan, of kun je zoal doen, tijdens het lezen?)
- Voorspellen
Vragen stellen
 Verbanden
Ophelderen
Samenvatten
- b) Is er een bepaalde strategie die je niet snel uit jezelf gebruikt of lastig vindt?
4. Lees nu de teksten en pas waar nodig de leesstrategieën toe. Zorg dat je ten minste twee strategieën bewust een keer inzet!
Let ondertussen speciaal op de **genrekenmerken**; daar ga je mee verder in opdracht 2.

OPDRACHT 2 Genre-eigenschappen in kaart brengen

Tijdens het lezen heb je gelet op genrekenmerken van de verschillende teksten.

1. Kijk nog eens terug naar je inschattingen bij opdracht 1.2. Omcirkel wat voor jou geldt:
- In hoeverre klopten je voorspellingen/inschattingen?
(vrijwel) geheel – op enkele punten wel, op enkele andere niet – nauwelijks
 - Van welke tekst had je de *meeste* kenmerken/eigenschappen goed ingeschat? **Tekst 1 – 2**
Van welke tekst had je de *minste* kenmerken/eigenschappen goed ingeschat? **Tekst 1 – 2**
Hoe komt dat, denk je?
 - Welke kenmerken vond je *gemakkelijk* te bepalen / in te schatten?
tekstsoort – doel – lezerspubliek – taalgebruik – invalshoek
Welke kenmerken vond je *lastiger* te bepalen / in te schatten?
tekstsoort – doel – lezerspubliek – taalgebruik – invalshoek
Hoe komt dat, denk je?
2. Neem het kenmerk taalgebruik van de twee teksten nog wat nader onder de loep; noteer van elke tekst drie aspecten aan het taalgebruik die typerend zijn voor het genre. Zoek ter illustratie bij elk aspect één of meer concrete voorbeelden van taalgebruik uit de tekst (woorden/zinnen/fragmenten)

Kenmerkend taalgebruik voor het genre 'beleidsbrief' of 'aankondiging ambtelijke maatregel'		
	Omschrijving	Voorbeeld
aspect:		
aspect:		

aspect		
--------	--	--

Kenmerkend taalgebruik voor het genre '(inleiding op) filosofische beschouwing'		
	Omschrijving	Voorbeeld
aspect:		
aspect:		
aspect		

OPDRACHT 3 Woordenschat en "De diepte in"

Vragen bij tekst 1

1. a) Ken je de volgende woorden uit tekst 1? Zo nee, probeer de betekenis te achterhalen uit de context of zoek deze op.

de transitie =

kwantificeren =

significant =

- b) Voor de volgende woorden staat in de tekst een **synoniem**. Zoek en noteer deze synoniemen.

reduceren -

toonbankinstelling -

2. Teksten van de rijksoverheid of een ministerie zijn over het algemeen vrij goed verzorgd en bevatten zelden taalfouten. In de Kamerbrief over de plastic tassen staan echter wel enkele voorbeelden van onduidelijk of slordig taalgebruik.

- a) De tweede overweging onder het kopje 'Verbod op gratis plastic draagtassen' luidt: Het aandeel van Nederlandse plastic tassen in de plastic soep is moeilijk te kwantificeren, maar dat hoeft het nemen van maatregelen niet te weerhouden.

Het woord 'weerhouden' is in deze zin niet goed gebruikt. Verander de zin zó dat je wel een goede constructie met 'weerhouden' krijgt.

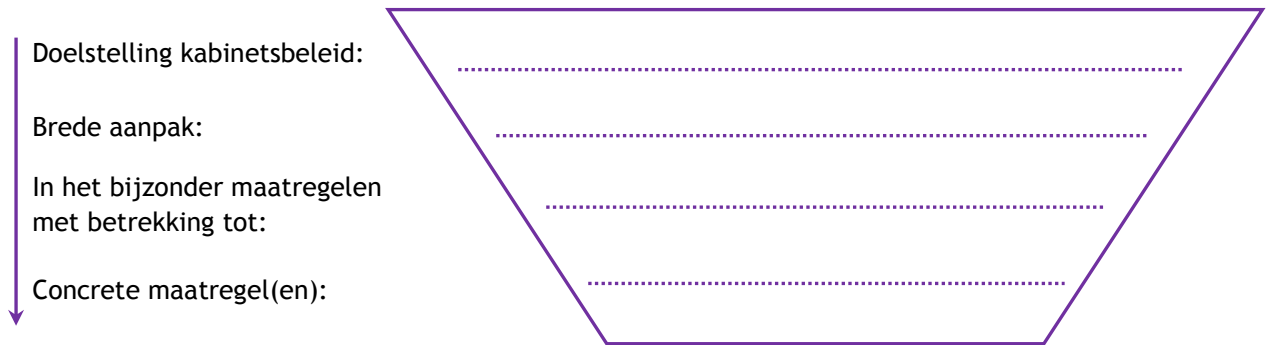
- b) Onder het kopje 'Preventie eerst' staan de volgende twee zinnen:

De grootste milieuwinst is te halen door minder draagtassen aan te bieden en minder draagtassen te accepteren bij de kassa. Consumenten kunnen zelf een tas meenemen bij het doen van inkopen en winkeliers kunnen terughoudend zijn bij het meegeven van tassen.

De tweede zin sluit qua grammaticale constructie niet mooi aan op de eerste. Waarom niet?

Wat zou je kunnen veranderen aan die zin (of aan de zin ervóór) om de aansluiting te verbeteren. **Tip** *Kijk naar de woordvolgorde.*

3. Bovenaan de Kamerbrief, onder 'Betreft', staat als onderwerp genoemd: Aanpak draagtassen (in het bijzonder plastic tassen). In de brief wordt de maatregel van het verbod op gratis plastic draagtassen gepresenteerd. Een typerende structuur in het genre 'maatregelpresentatie' is de *trechtersvorm*: de maatregel wordt in een breder beleidskader geplaatst en er wordt geredeneerd 'van groot naar klein' of van algemeen naar specifiek. Hoe verhoudt het verbod op gratis plastic tassen zich tot het grotere beleid? Kijk nog eens in de tekst en vul de trechterstructuur in.

4. Eén van de opmerkingen ten aanzien van het (voorgenomen) verbod is: In het verbod wordt een uitzondering gemaakt voor plastic tassen die noodzakelijk zijn vanwege functionaliteit en voedselveiligheid.
- a) Welk van de acht beschreven overwegingen heeft/hebben betrekking op uitzonderingen op het verbod?
- b) In welke situaties zou het verstrekken van een plastic tasje 'noodzakelijk vanwege functionaliteit en voedselveiligheid' kunnen zijn? Bedenk zowel een voorbeeld m.b.t. functionaliteit als m.b.t. voedselveiligheid.

Deze uitzonderingen worden wel nader toegelicht op de website van de rijksoverheid, in informatie van brancheorganisaties voor winkeliers en in nieuwsberichten over het verbod. Zoek zo'n tekst op als je meer wilt weten.

5. Lees het stukje bij overweging 8 nog eens. Halverwege staat de zin: In het onderzoek is geen rekening gehouden met de milieueffecten van zwerfafval. Welk **signaalwoord** zou je hier toe kunnen voegen om duidelijk te maken dat er een tekortkoming van het onderzoek wordt besproken, die een argument tégen de opvatting van de brancheorganisaties geeft? Noteer de aangepaste zin.

Vragen bij tekst 2

6. Achterhaal de betekenis van de volgende woorden uit tekst 2:
- onaanzienlijk =
Een synoniem dat ook gebruikt wordt is:
 - bejubelen =
 - de bespiegeling =
Een synoniem dat ook gebruikt wordt is:
 - de caleidoscoop =
Wat zou er worden bedoeld met 'een caleidoscoop aan' betekenissen?

7. Tekst 2 heeft aspecten van een **narratieve (verhalende) tekst**.
- Wat is er 'narratief' aan de manier waarop over het onderwerp plastic tas gesproken wordt?
 - In narratieve teksten kom je vaak veel **bijvoeglijke naamwoorden** tegen. Kun je dat verklaren?
 - Noteer vier bijvoeglijke naamwoorden waarmee de auteur de plastic zak kwalificeert.

Vragen bij beide teksten

8. In beide teksten komt zo nu en dan het teken [...] voor. Wat betekent dat?
9. In tekst 1 wordt gesteld: Plastic draagtassen vragen om bijzondere aandacht, vanwege de negatieve effecten op het milieu na de gebruiksfase.
- Welke *eigenschappen van plastic* worden er in deze tekst genoemd die dit materiaal zo milieuvriendelijk maken?
- Noemt tekst 2 nog andere eigenschappen?
- Welke *nadelige gevolgen voor het milieu* worden in tekst 1 genoemd? En in tekst 2? (Noteer alleen aanvullende zaken; niet wat overlapt in beide teksten.)